

time to momo

TREINREISGIDS

**MIDDEN- &
NOORD-EUROPA**

**HAMBURG • KOPENHAGEN • STOCKHOLM • BERLIJN
PRAAG • WENEN • BOEDAPEST • KRAKAU**

Upp
↑
Upp

↑	Station Parking	↑	Stadshuset - Program	Upp
↑	Willybrandts Passage	↑	Stadshuset - Parkering	

TREINEN DOOR

MIDDEN- & NOORD-EUROPA

Jij gaat Midden- & Noord-Europa ontdekken met de trein! Van nordic design shoppen in Kopenhagen en Stockholm en curryworst proeven in Berlijn, tot de architectuur van Praag bewonderen en relaxen in een van de badhuizen van Boedapest: deze gids leidt je langs acht Noord- & Midden-Europese steden, mét handige treinroutes en tips voor het kopen van treintickets.

Voor elke stad vind je praktische informatie en een leuke wandelroute. Met Time to Momo ga je van de gebaande wegen af en wandel je, terwijl je de mooiste bezienswaardigheden meepikt, zo naar de tofste restaurants, vintagemarkten, creatieve hotspots en fijne parken waar de locals zelf graag komen.

Mocht je nog meer wandelingen willen maken, dan heeft elke stad ook zijn eigen gids die je, naast de belangrijkste bezienswaardigheden, door de minder bekende wijken van de stad leidt. Kijk voor onze andere Time to Momo-gidsen bij je lokale boekhandel of download de routes via de Time to Momo-app (zie ook pagina 204). Op onze website **timetomomo.com** boek je ook meteen de leukste hotels voor je trip.

Plan je eigen treinreis en ontdek Europa op een duurzame manier. It's Time to Momo!

TREININFORMATIE

Je reist vanuit Nederland met de hogesnelheidstreinen van **NS**, in Duitsland met **Deutsche Bahn** en vanuit Denemarken met **Öresundståg** naar Zweden (Malmö), waar je overstapt op de **SJ** naar Stockholm. Vanuit België reis je met de **NMBS** of **Eurostar**.

Vanuit Amsterdam: om Hamburg Hbf te bereiken, stap je over in Osnabrück. Vanaf Hamburg Hbf reis je rechtstreeks naar Kopenhagen. Daarvandaan vertrekt een (hogesnelheids)trein naar Stockholm en Malmö. Tussen Amsterdam en Berlijn is er een directe verbinding. Voor Praag en Krakau stap je op Berlin Hbf over, voor Wenen reis je via Frankfurt Flughafen Fernb. Boedapest bereik je met een overstap op Frankfurt Flughafen Fernb en Wien Hbf.

Vanuit Bruxelles-Midi: voor Hamburg, Kopenhagen en Stockholm stap je over op Köln Hbf. Om Praag, Wenen en Krakau te bereiken, stap je over op Frankfurt Flughafen Fernb en Köln Hbf. Je reist naar Boedapest met overstappen op Köln Hbf, Köln Messe/Deutz en München Hbf.

Ook kun je kiezen voor de nachttrein. Vanaf Amsterdam Centraal en Bruxelles-Midi rijdt de **European Sleeper** (een Nederlandse start-up) naar Wenen, Praag en Berlijn. Krakau is met de **Nightjet** te bereiken vanaf München Hbf.

HANDIGE WEBSITES & APPS

Kijk op onderstaande websites en bijbehorende apps voor meer informatie, dienstregelingen en tickets.

NS International > [nsinternational.com](https://www.nsinternational.com)

Interrail > [interrail.eu](https://www.interrail.eu)

Eurostar > [eurostar.com](https://www.eurostar.com)

Deutsche Bahn > [int.bahn.de/nl](https://www.int.bahn.de/nl)

NMBS > [belgiantrain.be](https://www.belgiantrain.be)

Öresundståg > [oresundstag.se/en](https://www.oresundstag.se/en)

SJ > [sj.se/en](https://www.sj.se/en)

European Sleeper > [europeansleeper.eu](https://www.europeansleeper.eu)

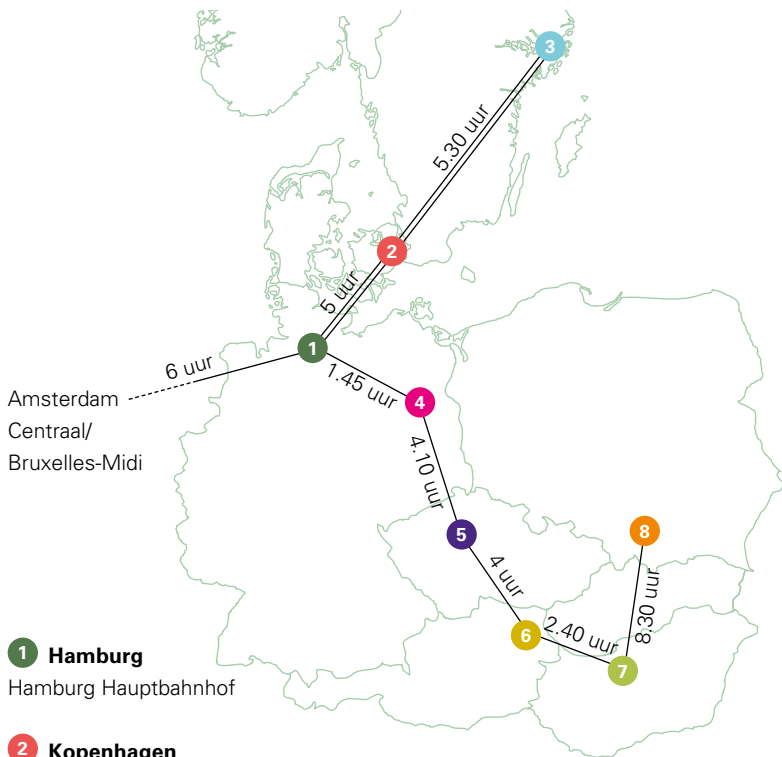
Nightjet > [nightjet.com](https://www.nightjet.com)

Europese reisplanner > [seat61.com](https://www.seat61.com)

Voor de laagste prijs boek je zo vroeg mogelijk je tickets. Bij NS International, Eurostar, Deutsche Bahn, European Sleeper en Nightjet kan dat zes maanden voor vertrek. Of schaf een Interrailpas aan. De Global Pass is geldig in 33 landen. Met de One Country Pass ontdek je een land naar keuze. Download de bijbehorende **Rail Planner app**; hierin kun je je reis plannen en dienstregelingen bekijken.

ROUTE

1 Hamburg
Hamburg Hauptbahnhof

2 Kopenhagen
København Hovedbanegård

3 Stockholm
Stockholm Central

4 Berlijn
Berlin Hauptbahnhof

5 Praag
Praha Hlavní Nádraží

6 Wenen
Wien Hauptbahnhof

7 Boedapest
Budapest-Keleti

8 Krakau
Kraków Główny Towarowy

ROUTES IN DEZE GIDS

1° STATION

HAMBURG ALTSTADT, NEUSTADT & ST. GEORG

In het hart van Hamburg vind je statige gebouwen, luxe winkels en restaurants, het Alstermeer, de grote musea en een levendige lhbtq+scene vol gezellige restaurantjes.

► pagina 10

2° STATION

KOPENHAGEN CENTRUM

Het sfeervolle historische hart van de stad, met oude gebouwen, levendige pleinen en winkelstraten vol bijzondere boetieks.

► pagina 34

3° STATION

STOCKHOLM GAMLA STAN, RIDDARHOLMEN & HELGEANDSHOLMEN

De geschiedenis van Stockholm begint in de altijd levendige oude stad. Slenter door de smalle steegjes, bewonder de oude panden en bezoek het koninklijk slot.

► pagina 58

4° STATION

BERLIJN MITTE

Mitte is het hart van Berlijn. Rond de oude grens van Oost en West vind je de belangrijkste bezienswaardigheden, winkelstraten en een grote diversiteit aan restaurants.

► pagina 82

5° STATION

PRAAG OUDE STAD

Slenter over het Oude Stadsplein, bewonder de Astronomische Klok, bezoek een concert en ontdek het historische hart van de 'Gouden Stad'.

► pagina 106

6° STATION

WENEN OUDE STAD

Het statige centrum vertelt de geschiedenis van de stad. Bewonder de Stephansdom, slenter door middeleeuwse straatjes en langs chique winkels en bestel een *Sachertorte*.

► pagina 130

7° STATION

BOEDAPEST BELVÁROS & ERZSÉBETVÁROS

Belváros is het stadscentrum, met de langste winkelstraat en de boulevard langs de Donau. In de Joodse wijk Erzsébetváros vind je boetieks en een bruisend nachtleven.

► pagina 154

8° STATION

KRAKAU STARE MIASTO

Van het betoverende Wawelkasteel tot het levendige marktplein; Stare Miasto herbergt een schat aan eeuwenoude pracht en praal.

► pagina 178

FEESTDAGEN EN FESTIVALS

Naast Nieuwjaar, Dag van de Arbeid (1 mei), Goede Vrijdag, Pasen, Hemelvaartsdag, Pinksteren en Kerstmis, kent elke stad zijn eigen feestdagen:

HAMBURG & BERLIJN

30 april > Tanz in den Mai

8 mei > Internationale Vrouwendag
(alleen in Berlijn)

3 oktober > Dag van de Duitse
eenheid

31 oktober > Hervormingsdag

KOPENHAGEN

5 mei > Bevrijdingsdag

5 juni > Dag van de Grondwet

15 juni > Valdemars Dag

24 juni > Sankt Hans

10 november > Mortensaften

STOCKHOLM

30 april > Valborg (lentefeest)

6 juni > Nationale feestdag

Vrijdag tussen 20 en 26 juni >
Midzomeravond en -dag

2 nov > Allerheiligen

13 december > Sint Lucia

PRAAG

8 mei > Bevrijdingsdag

28 september > Dag van de Tsjechische Staat/sterfdatum H. Wenceslas

28 oktober > Onafhankelijkheidsdag

17 november > Herdenking val van
het communisme

WENEN

26 oktober > Nationale feestdag

BOEDAPEST

15 maart > Herdenking opstand
tegen de Habsburgers in 1848

20 augustus > Nationale feestdag,
de 'geboorte van Hongarije' (Szent
István Nap)

Augustus > Sziget (*sziget.hu*). Het
grootste muziekfestival van Centraal-
Europa in de tweede week van
augustus op het eiland Sziget in de
Donau.

23 oktober > Herdenking opstand
tegen de Sovjet-Unie in 1956

KRAKAU

3 mei > Dag van de Grondwet

15 augustus > Maria- Tenhemel-
opneming

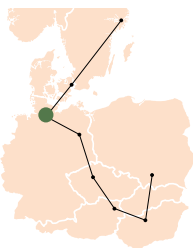
Oktober > Unsound (*unsound.pl*).
De stad staat acht dagen in het teken
van dancemuziek en visuele kunst.

1 november > Allerheiligen

11 november > Onafhankelijkheids-
dag

HAMBURG

Als een van Europa's belangrijkste havensteden kent Hamburg een rijke maritieme geschiedenis die teruggaat tot de middeleeuwen. Door de strategische ligging is de stad nog altijd een belangrijk internationaal handelscentrum. Historische en moderne architectuur, tal van theaters en musea, een gevarieerd uitgaansaanbod, kleurrijke wijken en veel groen maken de stad een aantrekkelijke bestemming.

PRAKTISCH

De oude, fotogenieke Speicherstadt is het grootste aaneengesloten pakhuizen-complex ter wereld. Er worden nog altijd goederen opgeslagen, maar je vindt er nu ook musea, winkels en restaurants. Een fascinerend contrast biedt de hypermoderne HafenCity, Europa's grootste planologische bouwproject. Hier vind je ook de Elbphilharmonie, de concertzaal van de stad. Het plaza deck biedt een prachtig uitzicht over de stad en de haven. Een park is nooit ver weg, maar het centraal gelegen Planten un Blomen is het mooist. Het Schanzenviertel, ooit het centrum van het Hamburgse krakersnetwerk, is nu een van de hipste wijken, vol met streetart, boetieks en eettentjes. Je kunt hier goed uitgaan, maar dat kan natuurlijk ook in een van de vele clubs rond de beroemde Reeperbahn.

OPENBAAR VERVOER

Alle S-Bahnlijnen (trein) en U-Bahnlijnen (metro) vertrekken vanaf het Hauptbahnhof. Door de week rijden de U-Bahn en S-Bahn tot 0.30 uur, vrijdag- en zaterdagavond rijden ze de hele nacht door.

Trein- en metrokaartjes koop je op de stations bij een automaat. Je kunt je kaartje ook via de webshop of de HVV-app kopen (*hvv.de*), dan zijn de tickets iets goedkoper. Wanneer je alleen door zones A+B reist, kies je voor een enkeltje (1,86 euro), een 9-Uhr-Tageskarte (6,98 euro) of de dagkaart (8,18 euro). Deze kaarten zijn ook geldig in de bus en op de veerpont. Nachtbussen herken je aan een 600-nummer.

De leukste manier om je te verplaatsen is met de veerpont (*hadag.de/hafenfaehren*). Lijn 62 doet Fischmarkt, Dockland, Neumühlen/Övelgönne (Elbstrand) en Finkenwerder aan. Fietsen kunnen mee. Overdag vertrekt elk kwartier een veerpont en 's avonds elk halfuur, van ongeveer 5.30 tot 0.00 uur. De route in deze gids begint bij U-Bahnstation Rödingsmarkt.

FIETSEN

In Hamburg kun je prima fietsen, omdat de stad grotendeels vlak is. Overal zie je de rode fietsen van StadtRAD Hamburg staan (*stadtrad.hamburg.de*). Met je creditcard kun je in de app of bij een *Stadttradstation* een account aanmaken. Het eerste halfuur van elke rit is gratis, daarna betaal je 0,10 euro per minuut. Of huur je fiets bij Zweiradperle (*zweiradperle.hamburg*).

ETEN & DRINKEN RONDOM STATION HAMBURG HAUPTBAHNHOF

Onder de spoorwegbrug vind je **Oberhafen-Kantine**. Vroeger zaten in het monumentale gebouw alleen havenarbeiders, nu komt er een gemixt publiek. Je bestelt er nog steeds *Hausmannskost* of trakteer jezelf hier op het beroemde Duitse *Abendbrot*.

stockmeyerstraße 39, telefoon +040 32809984, oberhafenkantine-hamburg.de, open wo-za 12.00-21.30, zo 12.00-17.30

OOK DE MOEITE WAARD

Op 30 minuten afstand met de trein ligt **Lüneburg**. De stad is meer dan duizend jaar oud en was vroeger belangrijk door de handel in zout. Een ander historisch stadje is **Buxtehude**, op 40 minuten afstand per trein. Huur hier een fiets om het *Alte Land* te ontdekken. Of ga relaxen op het **Elbstrand**, dat met de veerpont één stop is vanaf de Fischmarkt. Je hebt hier genoeg keuze aan restaurants en terrassen.

HOTEL: NYCE HOTEL HAMBURG CITY

Bij **NYCE Hotel Hamburg City** gaan de kleurrijke printjes door tot aan het plafond. Op loopafstand vind je verschillende kunsthallen en theaters. De kamers zijn klein maar comfortabel en er is elke ochtend een ontbijtbuffet. ellmenreichstraße 20

Bekijk nog veel meer **leuke hotels en appartementen** uit **onze selectie** via deze QR-code en **ontdek alle voordelen** van boeken bij Time to Momo!

OVER DE ROUTE

Deze wandeling is een goede eerste kennismaking met Hamburg. Onderweg kom je belangrijke oude gebouwen tegen, zoals het Rathaus en het Levantehaus. Je loopt door winkelstraten en langs grote warenhuizen, maar ook langs galeries en Duitse delicatessenzaken. Met een boottochtje over de Alster kun je de wandeling in tweeën splitsen. Het stuk rond het Hauptbahnhof is druk en niet zo mooi, maar het vervolg van de wandeling in St. Georg en langs de Außenalster maakt dat zeker goed.

DE WIJKEN

De binnenstad van Hamburg bestaat uit twee delen, die gescheiden worden door de Alster: **Altstadt** en **Neustadt**. Het imposante **Rathaus** (stadhuis) is het middelpunt van de twee stadsdelen. Het Alstermeer is verdeeld in de kleinere Binnenalster en de grotere Außenalster. Bij een brand in 1842 werd een vierde van de toenmalige stad verwoest. Onder andere het Rathaus en twee kerken zijn geheel afgebrand. Hierdoor kreeg de stad de gelegenheid de infrastructuur te moderniseren. Kenmerkend voor de architectuur van na de brand zijn klassieke vormen, geleend van Italiaanse steden. Die zie je bijvoorbeeld terug in de ronde bogen van de Alsterarkaden aan het zwanenmeertje naast het Rathaus.

Tegenwoordig zijn Neustadt en Altstadt Hamburgs belangrijkste winkel- en zakenwijken, woonhuizen vind je er amper. Hier zijn veel banken, verzekeraars en uitgeverijen gevestigd. Geen wonder dat de vele deftige restaurants direct vol zitten tussen de middag en na kantoortijd! In de Mönckebergstraße en de Spitalerstraße zitten grote winkelketens. Toch zie je hier ook mooie panden, zoals het **Levantehaus**. Kijk dus vooral af en toe omhoog. Neuer Wall en Große Bleichen zijn de chique winkelstraten. Hier vind je grote designermerken en het luxe warenhuis **Alsterhaus**. Aan de kop van de Binnenalster ligt de bekende Jungfernstieg, waar de chique winkelstraten samenkomen. Het is een plek om te flaneren, van het mooie uitzicht te genieten of op een rondvaartboot te stappen.

De wijk **St. Georg** heeft multiculturele flair. De belangrijkste straat is de Lange Reihe, het hart van de LHBTQ+ buurt. Het is er levendig, met veel cafés, restaurants en winkels.

WEINIG TIJD? DIT ZIJN DE HOOGTEPUNTEN:

Stadthöfe + Gängeviertel + Alsterhaus + Rathaus + Alster-Kreuzfahrt

TIPS ✱

- // Perfect voor een eerste indruk van Hamburg
- // Lunchen bij typisch Duitse restaurants
- // Goed te combineren met een rondvaart over de Alster

*I'm in love
with cities
I've never
been to &
people I've
never met*

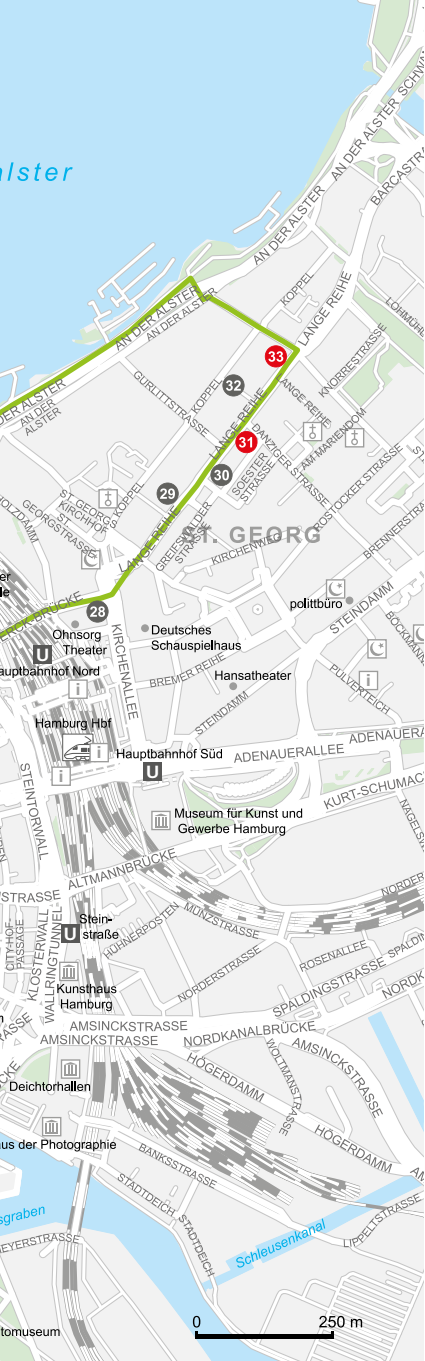

LEGENDA

- >> BEZIENSWAARDIGHEDEN
- >> ETEN & DRINKEN
- >> SHOPPEN
- >> LEUK OM TE DOEN

HAMBURG ALTSTADT, NEUSTADT & ST. GEORG

- 1 Erste Liebe Bar
- 2 Galerierundgang Fleetinsel
- 3 Stadthöfe
- 4 Secondella
- 5 Petra Teufel
- 6 Oschätzchen
- 7 Gängeviertel
- 8 NIVEA Haus
- 9 Alsterpavillon ALEX
- 10 Alsterhaus
- 11 Saliba Alsterarkaden
- 12 Bucerius Kunstforum
- 13 Rathaus
- 14 Das Parlament
- 15 Café Paris
- 16 Le Lion
- 17 St. Petri Hauptkirche
- 18 Brooklyn Burger Bar
- 19 Helmut-Schmidt-Haus / Hofbräu Wirtshaus
- 20 Die alte Druckerei
- 21 Bona'me
- 22 Manufactum
- 23 Chilehaus
- 24 Mö-Grill
- 25 Levantehaus
- 26 Vintage & Rags
- 27 Hamburger Kunsthalle
- 28 Mutterland
- 29 Lagerhaus
- 30 The Art of Hamburg
- 31 Cox
- 32 Koppel 66 / Café Koppel
- 33 Café Gnosa
- 34 a.mora
- 35 Alster-Kreuzfahrt
- 36 Lombardsbrücke / Dampfboot Wartezimmer
- 37 Tippy Baker Bar
- 38 Fischfeinkost Delikatessen des Meeres
- 39 Hamburgische Staatsoper

ROU**T**EBESCHRIJVING (ca. 8 km)

Begin bij U-Bahnstation Rödingsmarkt. Sla linksaf en loop over de Heiligengeistbrücke richting Michaelisbrücke voor een kop koffie **1**. Ga de Admiralitätstraße in om galeries **2** te bezoeken. Wandel terug, steek de Stadthausbrücke over en loop door de Neuer Wall. Ga links het Palaishof in en loop verder door de hofjes **3**. Steek na het Bleichenhof de Große Bleichen over en loop verder over de Hohe Bleichen **4** **5** **6**, sla linksaf de ABC-straße in en sla aan het einde rechtsaf. Ga links de Speckstraße in **7**, loop rechts door de Bäckerbreitengang en sla rechtsaf. Loop door de Valentinskamp en ga rechts de Gänsemarkt op en loop verder over de Jungfernstieg naar het NIVEA Haus **8**. Geniet een stukje verder van het uitzicht **9** en koop delicatessen **10**, ga rechts de Neuer Wall in en loop bij nummer 13 linksaf door de passage **11**. Ga rechts de Alsterarkaden onderdoor en linksaf de brug over, bezoek rechts een bijzondere tentoonstelling **12** en bewonder het Rathaus **13**. In de kelder kun je terecht voor de lunch **14**, of loop schuin naar links de Rathausstraße in voor andere opties **15** **16**. Ga aan het einde linksaf en bezoek de kerk **17**. Loop daarna terug richting de Schmiedestraße, die overgaat in de Alter Fischmarkt voor een lekkere burger **18**. Steek de Domplatz over voor het kantoor van Die Zeit **19**. Loop om de hoek via de Speersort rechts de Kattrepel in om een wijntje te drinken of Turks te eten **20** **21**. Bezoek aan de overkant de winkel in het historische pand **22** **23**. Ga rechtdoor de Burchardplatz, Mohlenhofstraße en dan Jakobikirchhof door voor een lekkere *Currywurst* **24**. Ga dan naar rechts, door de Mönckebergstraße, en wandel rechtdoor naar het Levantehaus **25**. Loop door en ga linksaf via de Lange Mühren naar de vintage winkel **26**. Loop verder rechtdoor **27** en steek de brug aan je rechterhand over. Ga aan het einde van de Ernst-Merck-Straße **28** quasi-rechtdoor de Lange Reihe in om te shoppen en lekker te eten en drinken **29** **30** **31** **32** **33**. Loop links de Schmilinskystraße in en ga bij de Alster linksaf. Drink een drankje aan het water **34** of maak een rondvaart **35**. Loop door via het park en steek over om bij de Lombardbrücke een foto te maken **36**. Ga verder rechtdoor over de Esplanade, drink links een borrel **37** of eet rechts een Italiaans visje **38**. Loop door via de Colonnaden en ga dan rechts voor een mooie afsluitende avond bij de Staatsoper **39**.

BEZIENSWAARDIGHEDEN

⑦ Tussen de moderne kantoren, in een historisch hofje, ligt het **Gängeviertel**. Dit alternatieve wijkje werd in 1996 na jarenlange leegstand gekraakt en sindsdien wonen en werken hier kunstenaars. De verwaarloosde huizen zijn nu bont beschilderd. Je kunt door de wijk wandelen en de werkplaats van de kunstenaars vanbinnen bekijken. De bewoners vertellen je graag meer over het Gängeviertel. tussen valentinskamp, speckstraße en caffamacherreihe, www.das-gaengeviertel.info, open di-zo 10.00-17.00, u-bahn 2 gänsemarkt

⑫ Het **Bucerius Kunstforum** bevindt zich naast het Rathaus, in een neoclassicistisch gebouw waarin vroeger een bank gevestigd was. Elk jaar worden er door gerenommeerde curatoren vier hoogwaardige exposities georganiseerd, met werken van de oudheid tot nu. De grote museumwinkel biedt een breed assortiment kunstboeken, ansichtkaarten en moderne snuisterijen. rathausmarkt 2, www.buceriuskunstforum.de, telefoon 0403609960, open ma-wo & vr-zo 11.00-19.00, do 11.00-21.00, entree € 9, u-bahn 3 rathaus

⑬ Hamburgs trots is het enorme **Rathaus**, gebouwd in neorenaissance-stijl. Het is het vijfde stadhuis in de geschiedenis van de stad. Eerdere stadhuizen werden door oorlog en bij de brand van 1842 verwoest. Binnen zijn de zalen met ornamenten zeker een bezoek waard, maar bekijk ook het binnenhof met zijn mooie fontein. Op de Rathausplatz is 's winters de grootste kerstmarkt van Hamburg. rathausmarkt 1, www.hamburg.de/rathaus, telefoon 040428312064, open dagelijks 7.00-20.00, zie website voor tijden rondleiding, entree gratis, rondleiding € 5 (engelstalig), u-bahn 3 rathaus

⑰ De oorspronkelijk gotische **St. Petri Hauptkirche** werd na de brand van 1842 herbouwd in neogotische stijl. De meeste kunstwerken van voor de brand zijn gelukkig bewaard gebleven, onder andere het gotische madonnabeeld uit 1470. De bronzen deurklopper met leeuwenkop uit 1342, het bekendste kunstwerk van de kerk én het oudste van de stad, vind je op de linkerkerkdeur naar de toren. bei der petrikerche 2, www.sankt-petri.de, telefoon 0403257400, open ma-di & do-vr 10.00-18.30, wo 10.00-19.00, za 10.00-17.00, zo 9.00-18.00, entree gratis, u-bahn 3 mönckebergstraße, rathaus

⑲ Het **Helmut-Schmidt-Haus** is het gebouw van *Die Zeit*, het favoriete weekblad van intellectueel Duitsland. Het imposante bouwwerk dankt zijn naam aan de vroegere bondskanselier Helmut Schmidt, die na zijn politieke carrière uitgever van het blad was. Bij de oplevering in 1938 was het pand bedoeld voor de Hamburgse krant van de nazi-partij NSDAP. Tijdens de oorlog werd het verwoest. In 1946 werd het herbouwd en trok de redactie van *Die Zeit* erin. Op de begane grond bij **Hofbräu Wirtshaus** ontstaat 's avonds een ware biertuin. speersort 1, fb @zeitcafe.hamburg, telefoon 04039893770, open restaurant ma-za 11.00-23.00, zo 10.00-23.00, u-bahn 3 mönckebergstraße, rathaus

⑳ Het **Chilehaus** van Fritz Höger uit 1924 is een experimentele combinatie van een traditioneel bakstenen gebouw met een modernistisch ontwerp. Het imposante gebouw van tien verdiepingen dat met zijn puntige gevel op de boeg van een schip lijkt, raakte internationaal bekend als symbool van expressionistische architectuur en staat sinds 2015 op de Unesco-werelderfgoedlijst. tussen pumpen en burchardstraße, onderdoorgang via fischertwiete, www.chilehaus.de, telefoon 040349194247, u-bahn 1 meißberg

⑫ Het **Levantehaus** uit 1912 werd vernoemd naar zijn eerste huurder, de Deutsche Levante Schifffahrts-Linie, en is een mooi voorbeeld van een Hamburgs *Kontorhaus* (kantoorgebouw) uit die tijd. Het gebouw heeft een indrukwekkende façade, en binnen kun je onder het glazen dak over de luxueuze winkelgalerij met de vele ornamenten wandelen. Je vindt er veertig exclusieve winkels, cafés en restaurants, waaronder het koffiehuis **Die Rösterei** (www.die-roesterei.com) en het uitstekende Oostenrijkse restaurant **Tschebull** (www.tschebull.de).

mönckebergstraße 7, www.levantehaus.de, telefoon 040326816, open ma-vr 10.00-19.00, za 10.00-18.00 (sommige winkels en horeca tot later), u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, 3 mönckebergstraße, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

⑰ De **Hamburger Kunsthalle** is het belangrijkste kunstmuseum van Hamburg. De collectie bestaat uit beeldende kunst vanaf de middeleeuwen tot nu, met nadruk op de 19e-eeuwse Duitse romantiek, maar er is ook werk te zien van Rodin, Rembrandt en Monet. De in 1997 geopende moderne dependance herbergt moderne kunst vanaf de jaren 60 met werk van onder anderen Richard Serra, Sigmar Polke en Georg Baselitz. Door het zeldzaam brede aanbod aan stromingen valt er heel veel te ontdekken.

glockengießerwall 5, www.hamburger-kunsthalle.de, telefoon 040428131200, open di-wo & vr-zo 10.00-18.00, do 10.00-21.00, entree € 14, u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

ETEN & DRINKEN

① 'Die erste Liebe vergisst man nicht' is de uitdrukking waar deze creatieve bar zijn naam aan dankt. De inrichting van **Erste Liebe Bar** is minimalistisch-chic, met strak zwart design en marmeren elementen. Naast koffie heb je er lekkere thee (zoals gember-munt-sinaasappelthee), sandwiches en bio-muesli's. De huisgemaakte marmercake is ook een echte aanrader.

michaelisbrücke 3, www.ersteliebebar.de, telefoon 04036901808, open di-wo 08.00-15.00, do-vr 08.00-18.00, za 09.30-18.00, prijs snack € 5, u-bahn 3 rüdingsmarkt

⑨ Bij **Alsterpavillon ALEX** laat de stad zich van haar mooiste kant zien. Het restaurant heeft een terras met uitzicht op de Binnenalster. Het ontbijtbuffet is

HAMBURG ALTSTADT, NEUSTADT & ST. GEORG

erg populair, maar ook 's avonds is het hier gezellig druk. De 'buurman' biedt een informatieve Alsterrundfahrt.

jungfernstieg 54, www.dein-alex.de/hamburg, telefoon 0403501870, open ma-do 8.00-1.00, vr-za 8.00-2.00, zo 9.00-1.00 (ontbijtbuffet ma-vr 8.00-12.00, za 8.00-13.00, zo 9.00-14.30), prijs ontbijtbuffet € 11,80 (zondag € 17,90), u-bahn 1, 2, 4 jungfernstieg, 3 rathaus, s-bahn 1, 2, 3 jungfernstieg,

⑪ Je kijkt uit op de Alster, maar proeft Syrië in de kruidige, overwegend vegetarische gerechten die bij **Saliba Alsterarkaden** worden geserveerd. Geen plek meer vrij op het zonnige terras? Ga dan de smalle trap op naar boven, waar het versierd is met Syrische ornamenten. Een aanrader voor het voorgerecht is het *Mazza*-menu. Heb je geen grote trek, dan kun je ook fingerfood bestellen of bijkomen met rozenthee en een stuk taart. Ze verkopen ook hun eigen kookboeken. neuer wall 13, www.saliba.de, telefoon 040345021, open dagelijks 12.00-22.00, prijs € 18, u-bahn 1, 2, 4 jungfernstieg, 3 rathaus, s-bahn 1, 2, 3 jungfernstieg,

⑭ In de oude wijkelder van het Rathaus huist nu het chique restaurant **Das Parlament**. De inrichting is een geslaagde mix van traditie en modern design, met een grote gewelfde zaal met gigantische zuilen. Daarin vind je een lange bar die wordt verlicht met designlampen. Je kunt hier ook prima alleen wat drinken aan de bar. Op de binnenplaats van het Rathaus bevindt zich het terras. rathausmarkt 1, www.parlament-hamburg.de, telefoon 040334680210, open ma-za 11.30-0.00, prijs € 19, u-bahn 3 rathaus

⑮ **Café Paris** is een klassieker. Het is hier net als in Frankrijk, compleet met Frans sprekende obers, piepkleine tafeltjes op de stoep en een menukaart vol Franse begrippen. Let binnen op het prachtige Jugendstilplafond met beschilderde tegels. rathausstraße 4, www.cafeparis.net, telefoon 04032527777, open ma-za 9.00-23.30, zo 9.30-23.30, prijs € 20, u-bahn 3 rathaus

⑯ Achter de zware deur met deurbel vind je een cocktailbar met klasse. Zacht licht, bruin- en goudtinten, gedecoreerd behang, comfortabele banken en bar-krukken: bij **Le Lion** kun je je even heerlijk afsluiten van de buitenwereld. rathausstraße 3, insta @barlelion, telefoon 040334753780, open wo-za 16.00-23.00, prijs cocktail € 14, u-bahn 3 rathaus

24

20

38

⑱ Spontaan een tafeltje krijgen is lastig bij de hippe **Brooklyn Burger Bar** – reserveren dus. De cocktails zijn innovatief, de hamburgers (ook vega) sappig en smakelijk. In het pand zat vroeger een apotheek, nu is het interieur urban chic met rauwe muren en elementen uit het inmiddels gesloten filmtheater Streits.

alter fischmarkt 3, www.brooklynburgerbar.de, telefoon 04034994866, open ma-do 18.00-0.00, vr-za 18.00-3.00, lunch ma-vr 12.00-15.00, prijs € 12,50, u-bahn 3 mönckebergstraße, rathaus

⑳ **Die alte Druckerei** is een wijnbar met een industriële, moderne uitstraling. Doordeeweeks is dit de plek waar werkend Hamburg luncht en 's avonds nog even naborrelt met een uitgebreide wijnkaart en antipasti. In het weekend is het een brunchtent en serveren ze er zelfgemaakte granola en zuurdesembrood.

kattrepel 2, www.die-alte-druckerei.de, telefoon 01707013786, open wo-vr 11.00-0.00, za-zo 10.00-0.00, prijs ontbijt € 7,50, u-bahn 1 meißberg

㉑ **Bona'me** betekent 'ons thuis' in het Koerdisch en de oprichters willen ook dat het zo voelt als je hier eet. Bestel en haal zelf de Koerdisch-Turkse gerechten bij de open keuken, waarna je een plekje uitzoekt in het sfeervolle restaurant of buiten op het terras. Ze staan bekend om hun mezze, waar je vele verschillende hapjes aan tafel met elkaar deelt. Ook het uitgebreide ontbijt is genieten.

burchardstraße 17, www.bona-me.de, telefoon 04032870170, open dagelijks 9.00-23.00, prijs mezze € 9,90, groot ontbijt € 11,90, u-bahn 1 meißberg

㉒ Voor de meeste Hamburgers is een curryworst bij **Mö-Grill** vaste prik tijdens een dagje shoppen. Je hoeft niet eens de straat over te steken, de populaire snackbar zit aan beide kanten van het pleintje bij het U-Bahnstation.

mönckebergstraße 11, www.moegrill.de, telefoon 040335599, open dagelijks 10.00-20.00, prijs curryworst € 3, u-bahn 3 mönckebergstraße

㉓ Het restaurant **Cox** zal je niet snel teleurstellen. De moderne keuken – een cross-over van Frans en Noord-Duits – is uitstekend, de bistro-achtige inrichting verzorgd en de bediening attent. Iedereen voelt zich hier op zijn gemak.

lange reihe 68, www.restaurant-cox.de, telefoon 040249422, open di-za 12.00-14.30 & 18.00-23.00, prijs € 24,50, u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

③③ Eigenlijk zou je tuttige dames met hoedjes verwachten in dit gezellige café in jaren 30-stijl. Niet dus. In **Café Gnosa** komt de Hamburgse LHBTQ+scene samen voor *Kaffee & Kuchen*, lunch of diner. Ook hetero's zijn hier van harte welkom.

lange reihe 93, fb @cafegnosa, telefoon 040243034, open zo-do 10.00-23.00, vr-za 10.00-0.00, prijs € 9, u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, 1 lohmühlenstraße, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

③④ Direct aan de Außenalster is **a.mora** de perfecte plek voor pootjebaden, dagdromen en zeilbootjes kijken. Vanuit je stoel op de steiger bestel je ontbijt, zelfgebakken taart en hartige snacks zoals de gevulde aardappels uit de oven. Aan het eind van de middag arriveren de dj's en verandert de steiger in een openluchtbar. In de winter serveren ze glühwein en *Bratwurst*.

an der alster 72, www.a-mora.com, telefoon 04028056735, open ma-wo 10.00-22.00, do 10.00-23.00, vr-za 10.00-0.00, zo 10.00-21.30, prijs € 15, u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

③⑦ Een *Herrengedeck* gold lange tijd als ouderwets maar is inmiddels weer populair, mede dankzij de **Tipsy Baker Bar**. Bij een Herrengedeck drink je een koud biertje tegelijkertijd met een schnaps naar keuze. Dat doe je met één hand: het bierglas houd je met je duim en pink vast, en het borrelglas met je middelvinger en ringvinger, over het bierglas gekanteld. Natuurlijk, je moet even oefenen – bij Tipsy Baker Bar kun je het met tien verschillende combinaties uitproberen. Dronken zul je niet meteen worden, je krijgt hier bij je Herrengedeck ook een kleine *Brotzeit* (brood met boter).

esplanade 29, fb @tipsybakerbar, telefoon 04033370328, open wo-do 17.00-1.00, vr-za 17.00-2.00, prijs herrengedeck vanaf € 5, u-bahn 1 stephansplatz

③⑧ **Fischfeinkost Delikatessen des Meeres** is een Italiaans pareltje met een verdekte ligging. Het concept is simpel: elke dag is er één klassiek Italiaans lunchgerecht met vis. Vers én goedkoop. Binnen in het souterrain is weinig plek, maar op het terras des te meer.

colonnaden 104, telefoon 040346314, open ma-vr 11.30-17.00, prijs € 7, u-bahn 1 stephansplatz

SHOPPEN

④ **Secondella** is een ontzettend grote en ontzettend luxe tweedehandskledingwinkel. Hier vind je bijvoorbeeld vintage Chanel, Dior en Marc Jacobs. Wil je voorbereidend werk doen? Op de website kun je de collectie bekijken en per mail items reserveren.

hohe bleichen 5, www.secondella.de, telefoon 040352931, open ma-za 10.00-18.00, u-bahn 2 gänsemarkt

⑤ **Petra Teufel** staat bekend als een van Hamburgs beste winkels voor exclusieve en avant-gardistische mode. Nationale, maar ook internationale sterren shoppen er voor hun outfits. In de jaren 80 was Petra Teufel het eerste verkooppunt in Duitsland voor kleding van Dries van Noten en Comme des Garçons. Naast de grote designermerken verkoopt de boetiek ook labels als Velvet, Kenzo en Humanoid.

hohe bleichen 13, www.petrateufel.de, telefoon 0403786160, open ma-vr 10.00-19.00, za 11.00-18.00, u-bahn 2 gänsemarkt

10

30

28

Made in Hamburg

⑥ ‘Genot is onze passie’ is de filosofie van delicatessenzaak **Oschätzchen**. Het Deense familiebedrijf weet inderdaad wat genieten is, de deftige winkel biedt een schatkist aan lekkernijen en keukenaccessoires, die ook nog eens mooi worden ingepakt. Wedden dat je niet met lege handen weggaat? Je vindt Oschätzchen ook op de vierde etage van het warenhuis Alsterhaus.

hohe bleichen 26, www.oschaetzchen.com, telefoon 04035004780, open ma-vr 10.00-19.00, za 10.00-18.00, u-bahn 2 gänsemarkt

⑧ Het **NIVEA Haus** is een ode aan het bekendste merk van moederbedrijf Beiersdorf, dat in Hamburg gevestigd is. De klassieke Nivea-crème bestaat al sinds 1911 en verzacht wereldwijd de huid van vele families. Naast alle Nivea-producten en -fanartikelen biedt de flagshipstore ook huidadviezen, massages en schoonheidsbehandelingen. Tip: voor een origineel souvenir kun je hier een doosje Nivea-crème met een eigen foto en tekst laten bedrukken! Ook buiten de openingstijden last van een droge huid? Aan de buitenmuur van de winkel hangt een automaat waar je voor een euro een blikje crème kunt halen.

jungfernstieg 51, www.nivea.de/haus, telefoon 04082224740, open ma-za 10.00-19.00, u-bahn 1, 2, 4 jungfernstieg, s-bahn 1, 2, 3 jungfernstieg

⑩ Het **Alsterhaus** is een super-de-luxe warenhuis, met de hoofdingang aan de Jungfernstieg. Toen deze winkel in 1912 werd opgericht, was het meteen een highlight van de stad en dat is het al die jaren gebleven. Vooral de bovenste verdieping is fantastisch, waar eten tot een ware kunst is verheven. Je kunt er kaviaar proeven bij **Caviar House & Prunier**, champagne nippen bij **More than Champagne** en luxe thee kopen bij het uit Parijs afkomstige **Mariage Frères**.

jungfernstieg 16-20, www.alsterhaus.de, telefoon 040359010, open ma-za 10.00-20.00, zo 13.00-18.00, u-bahn 1, 2, 4 jungfernstieg, 3 rathaus, s-bahn 1, 2, 3 jungfernstieg

⑫ ‘Ze zijn er nog, die goeie dingen’ is het motto van het online kwaliteitswarenhuis **Manufactum**, dat in het Chilehaus ook een fysieke winkel heeft. Alle producten worden op traditionele wijze zonder massaproductie vervaardigd. Van handschoenen tot boekenplank en van knuffelbeest tot wijnglazen. Hebben!

fischertwiete 2, www.manufactum.de, telefoon 04030087743, open ma-za 10.00-19.00, u-bahn 1 meißberg

HAMBURG ALTSTADT, NEUSTADT & ST. GEORG

②⑥ **Vintage & Rags** is een modewinkel vol tweedehands pareltjes uit de jaren 50 tot nu. De meeste items zijn uniek en de keus is reusachtig. Hier vind je gegarandeerd iets moois, of je nu van romantische petticoats houdt, of juist van stoere baseballjacks. Naast kleding en accessoires verkopen ze er ook bijzondere decoratieartikelen voor in huis.

kürze mühlen 6, www.vintage-rags.de, telefoon 040330107, open ma-vr 11.00-20.00, za 10.00-20.00, u-bahn 1, 2, 4 jungfernstieg, 3 rathaus, s-bahn 1, 2, 3 jungfernstieg

②⑧ **Mutterland** is een hommage aan de traditionele Duitse keuken: er worden alleen producten verkocht van kleine Duitse leveranciers. Opgestapelde kisten staan vol met delicatessen en originele cadeautjes. Deze locatie in Hamburg is tot stamhuis uitgeroepen, met op de bovenverdieping de winkel en open chocoladekeuken waar je pralines kunt proeven. Beneden is er naast een takeawaycafé ook een echt restaurant waar je terecht kunt voor ontbijt tot aan diner. Je kunt ook kiezen voor de picknickmandservice om aan de Alster verder te kunnen genieten.

ernst-merck-straße 9, www.mutterland.de, telefoon 04028407978, open winkel ma-za 9.00-20.00, café ma-vr 7.00-20.00, za-zo 8.00-20.00, restaurant ma-wo & zo 10.00-17.00, do-za 10.00-23.00, u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

②⑨ **Lagerhaus** is een walhalla voor liefhebbers van unieke spulletjes voor in huis of cadeautjes voor thuis. Je vindt de winkel aan de bekendste straat van Sankt Georg, de Lange Reihe. Ook als je zin hebt in een kop koffie of je haar wilt laten knippen, kun je hier terecht.

lange reihe 27, www.lagerhaushamburg.de, telefoon 040241416, open ma-za 11.00-19.00, u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

③⑩ **The Art of Hamburg** is er voor de echte Hamburgfans. Kunstdrukken in gelimiteerde oplages, serviesgoed, kussens, T-shirts, portemonnees en rompertjes: alle producten die je in het stralend witte winkeltje kunt kopen, laten de stad van haar mooiste kant zien. En natuurlijk is alles door lokale designers ontworpen. Een ander filiaal bevindt zich op de Ditmar-Koel-Strasse 19 in het Portugiesenviertel.

lange reihe 48, www.the-art-of-hamburg.de, telefoon 04041424419, open ma-vr 12.00-18.00, za 11.00-19.00, u-bahn 3 landungsbrücken, s-bahn 1, 2, 3 landungsbrücken

③ **Koppel 66** is als 'Haus für Kunst und Handwerk' al ruim dertig jaar een tegenbeweging van de massa-industrie. Op de verschillende etages van de voormalige machinefabriek kun je winkeltjes en ateliers bekijken. Beneden in het gezellige **Café Koppel** eet je vegetarische snacks tussen een creatief publiek.

lange reihe 75 (binnenhof), www.koppel66.de, telefoon 01796699864, open ma-vr 11.00-18.00, za-zo 11.00-16.00, café ma & wo-vr 12.00-23.00, za-zo 10.00-23.00, u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, 1 lohmühlestraße, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

LEUK OM TE DOEN

② Nergens vind je zo veel galleries bij elkaar als bij **Galerierundgang Fleetinsel**, in een oud fabrieksgebouw. Je vindt er onder andere de galerie **Sfeir-Semler**, met grote namen als Hans Haacke en Sigmar Polke. Bij **Karin Günther** waait een frissere wind, en de kunst in **Westwerk** is nauw verbonden met Hamburg. admiralitätstraße 71-72, 74, www.holgerpriess.com/fleetinsel/index.htm, open di-vr 12.00-18.00, za 12.00-15.00, entree gratis, s-bahn 1, 2, 3 stadthausbrücke

The best hidden spots

③ Je zou er zo aan voorbijlopen, maar tussen de oude, statige gebouwen van Altstadt vind je de **Stadthöfe**. Deze vijf goed verstopte binnenhofjes zijn in de afgelopen jaren compleet gerenoveerd en hebben allemaal een eigen sfeer. De mooie pleintjes herbergen eettentjes, winkeltjes en ateliers. Op de Brückenarkade, het hofje dat als brug over het water gebouwd is, lees je meer over het Hamburg van voor, tijdens en na de bombardementen in de Tweede Wereldoorlog.

ingang o.a. neuer wall 86 en große bleichen 37, www.stadthoefe.de, open dagelijks, entree gratis, s-bahn 1, 2, 3 stadthausbrücke

③⑤ Maak een **Alster-Kreuzfahrt**, een rondvaart over het Alstermeer met hop-on hop-off op negen plekken, en verken zo Hamburgs meest geliefde toevluchtsoord. Liever zelf varen? Huur dan een zeilboot of kano bij een van de vele zeilclubjes langs de Außenalster (www.segelschule-pieper.de). Of doe als de locals en geniet van een wandeling of fietstocht rond het meer, of een ontspannen picknick op de Alsterweiden.

atlantic-steg (bij a.mora), www.alstertouristik.de, telefoon 0403574240, open dagelijks 10.00-19.00, prijs dagkaart € 16, één halte € 5 (bijvoorbeeld van a.mora naar jungfernstieg), u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

③⑥ Neem in het midden van de **Lombardsbrücke** de ultieme Hamburg-selfie met de Binnenalster en de stad op de achtergrond. Zowel overdag als 's avonds is het uitzicht fantastisch. In het parkje onder de brug bevindt zich goed verstoppt de **Dampfboot Wartezimmer**, wat men in de 19e eeuw als overdekte halte gebruikte voor de stoomboten die dienden als watertaxi's.

lombardsbrücke, u-bahn 1 stephansplatz, 2 gänsemarkt

③⑨ Trek je mooiste kleren aan en geniet van een opera in de **Hamburgische Staatsoper!** Dit operagebouw werd in de Tweede Wereldoorlog platgebombardeerd. Het werd in 1955 heropend en heeft een muziekgeschiedenis van driehonderd jaar. Hier staan de grootste, beste en beroemdste operagezelschappen op de planken. Het heeft ook 's werelds grootste balletcentrum, met onder andere een balletschool en een internaat.

große theaterstraße 25, www.hamburgische-staatsoper.de, telefoon 040356868, open ma-za 10.00-18.30 (ook kaartverkoop), u-bahn 1 stephansplatz, 2 gänsemarkt